

एवं प्रवृत्तो यदुपालभेत वै धनमाचार्याय तदनुप्रयच्छेत् । स तां वृत्तिं ब्रह्मगुणमेवमेति गुरोः पुत्रे भवति च वृत्तिरेषा ।

एवं वसन्सर्वतो वर्द्धतीह बह्वन् पुत्रास्तभते च प्रतिष्ठा । वर्षन्ति चास्मै प्रदिशो दिशश्च वसन्त्यस्मिन् ब्रह्मचर्ये जनाश्च ।

एतेन ब्रह्मचर्येण देवा देवत्वमाप्नुवन् । चक्षयश्च महाभागा ब्रह्मलोकं मनीषिणः ।

गन्धर्वाणामनेनैव रूपमप्सरसामभूत् । एतेन ब्रह्मचर्येण सूर्योऽप्यज्ञाय जायते ।

आकाङ्क्षार्थं संयोगाद्रसभेदार्थिनामिव । एवं क्षेतस्माज्जाय तादृग्भावं गता इमे ।

१००५

य आश्रेयत्पावयेचापि राजन्सर्वं शरीरं तपसा तप्यमानः । एतेन वै बाल्यमभ्येति विद्वान् मृत्युन्तया स जयत्यन्तकाले ।

अन्तवतः क्षत्रिय ते जयन्ति लोकान्जनाः कर्मणा निर्मलेन । ब्रह्मैव विद्वांस्तेन चाभ्येति सर्वं नान्यः पन्था अयनाय विद्यते ।

॥ धृतराष्ट्र उवाच ॥ आभाति शुक्लमिव लोहितमिवाथो कृष्णमयाञ्जनं काद्रवं वा । सद्ब्रह्मणः पश्यति योऽत्र विद्वान्कथं

रूपं तदमृतमचरं पदं ।

॥ सनत्सुजात उवाच ॥ आभाति शुक्लमिव लोहितमिवाथो कृष्णमायसमर्कवर्णं । न पृथिव्यां तिष्ठति नान्तरिक्षे नैतत् समुद्रे

सलिलं विभर्ति ।

न तारकासु न च विद्युदाश्रितं न चाक्षेषु दृश्यते रूपमस्य । न चापि वायौ न च देवतासु नैतच्चन्द्रे दृश्यते नोत सूर्ये ।

१००६

न च तन्मयजुःषु नाप्यथर्वसु न दृश्यते वै विमलेषु सामसु । रथन्तरे वार्हद्रथे वाऽपि राजन्महाव्रतेनैव दृश्येद्भुवं तत् ।

अपारणीयं तमसः परस्तात्तदन्तकोऽप्येति विनाशकाले । अणीयोरूपं चुरधारयासमं महच्च रूपं तदै पर्वतेभ्यः ।

सा प्रतिष्ठा तदमृतं लोकास्तद्ब्रह्म तद्यज्ञः । भूतानि जज्ञिरे तस्मात्पुत्र्यं यानि तत्र हि ।

अनामयं तन्महदुद्यतं यशो वाचो विकारं कवयो वदन्ति । यस्मिन् जगत्सर्वमिदं प्रतिष्ठितं ये तद्दिदुरमृतास्ते भवन्ति ।

इति श्रीमहाभारते उद्योगपर्वणि सनत्सुजातपर्वणि सनत्सुजातवाक्ये त्रिचचारिंशोऽध्यायः ॥ ४३ ॥

॥ सनत्सुजात उवाच ॥ शोकः क्रोधश्च लोभश्च कामो मानः परासुता । ईर्ष्या मोहे विधिह्मा च कृपाऽसूया जुगुप्सता ।

१००७

द्वादशैते महादोषा मनुष्यप्राणनाशनाः ।

एकैकमेते राजेन्द्र मनुष्यान्पर्युपासेत । येराविष्टो नरः पापं मूढसंज्ञो व्यवस्यति ।

स्पृहयालुहयः परुषो वदान्यः क्रोधं विभ्रन्नमसा वै विकल्पी । नृशंसधर्माः षडिमे जना वै प्राप्यार्थं नोत सभाजयन्ते ।

सम्भोगसन्निदिषमोऽतिमानो दत्ता विकल्पी कृपणो दुर्बलश्च । ब्रह्मप्रशंसो वनितादिट् सदैव सतैः प्रोक्ताः पापशीलानृशसाः ।

धर्मश्च सत्यश्च तपो दमश्च अमात्सर्यं ह्रीस्तितिचाऽनसूया । दानं श्रुतश्चैव धृतिः क्षमा च महाव्रता द्वादश ब्राह्मणस्य ।

१००८

यो नैतेभ्यः प्रच्यवेद्द्वादशभ्यः सर्वामपीमां पृथिवीं स शिष्यात् । त्रिभिर्दाभ्यामेकतो वार्थितो यो नास्य स्वमस्तोति च वेदितव्यं ।

दमस्त्यागोऽथाप्रमाद इत्येतेष्वमृतं स्थितं । एतानि ब्रह्ममुख्यानां ब्राह्मणानां मनीषिणां ।

सदाऽसदा परीवादो ब्राह्मणस्य न शस्यते । नरकप्रतिष्ठास्ते स्युर्ध्वं एवं कुर्वन्ते जनाः ।

मदोऽष्टादशदोषः स स्यात्पुरा योऽप्रकीर्तितः । लोकेदंश्च प्रातिकुल्यमभ्यसूया मृषावचः ।

कामक्रोधा पारतन्त्र्यं परिवादोऽथ पैशुनं । अर्थहानिर्विवादश्च मात्सर्यं प्राणिपीडनं ।

१००९

ईर्ष्या मोदोऽतिवादश्च संज्ञानाशोऽभ्यसूयिता । तस्मात्प्राज्ञो न माधेत सदा क्षेतद्विगर्हितं ।

सौहृदे वै षड्गुणा वेदितव्याः प्रिये ह्यन्यप्रिये च व्यथन्ते । स्वादात्मनः सुहितं याचते यो ददात्ययाच्यमपि देयं खलु स्यात् ।